

CENNETE GÖTÜREN AMELLER

Euzubillahimineşşeytanîrracim.

Bismillâhirrahmânirrahim.

Elhamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn ve's-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin evi's-sıdkı ve'l-vefâ emmâ ba'du fağlemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedün sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehu kâl:

ثَلَاثٌ يُصَفِّينَ لَكَ وَدَّ أَخِيكَ: تَسَلَّمُ عَلَيْهِ إِذَا لَقَيْتَهُ،
وَتُوسِّعُ لَهُ فِي الْمَجَالِسِ، وَتَدْعُوهُ بِأَحَبِّ أَسْمَائِهِ
إِلَيْهِ.

Selâsün yüsaffîne leke vudde ehîke tüsellimu aleyhi izâ lekîtehû ve tüvessiu lehû fi'l-mecâlisi ve ted'ûhu bi-ehabbi esmâihî ileyhi.

*Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.*¹

a. Muhabbeti Artıran Üç Şey

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okumak, tefeyyüz etmek, sevap kazanmak için toplanmış, meclis kurmuş buluyoruz. Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ümmetliğimizin bir nişanesi olsun diye onun ruhuna hediye olmak üzere ve onun cümle âlinin, ashabının,

¹ Hâkim, *el-Müstedrek*, III, 485, r. 5815; Beyhakî, *el-Âdâb*, I, 77, r. 191; Beyhakî, *De'avât*, IX, 104, r. -1; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XI, 196, r. 8397; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, XI, 197, r. 8398; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 16, r. 3496; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VIII, 192, r. 8369; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XIII, 387, r. 1456; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 82, r. 13065; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebîr*, VII, 352, r. 1520; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebîr*, VII, 352, r. 1520; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, V, 2557, r. 6175; İbn Hâcer, *el-İsâbe*, VI, 124-125, r. 431; Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-nübelâ*, XII, 604, r. -1; Zehebî, *Mîzânü'l-i'tidâl*, IV, 213, r. 8894; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ğâbe*, VI, 361, r. 6464; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ğâbe*, V, 369, r. 6457.

etbâının, ahbabının ruhlarına; ve sair enbiyâ ve mürselînin ervahına; cümle evliyâullahın ruhlarına; hassaten ümmet-i Muhammed'in mürşitleri olan hakiki vâris-i Nebi olan ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyemizin ruhlarına hediye olsun diye; buraya gelen kardeşlerimizin ve diğer ihvan-ı dinimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının, akrabasının, dostlarının ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak, Allah'ın rızasını kazanmak için cihat ederek fethetmiş olan fatih ecdadımızın, şehitlerin, gazilerin, mücahitlerin, muvahhid askerlerin ruhlarına hediye olsun diye; cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa şu caminin yapılmasına, yaşamasına, hizmette devamına vesile olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için hediye olmak üzere; yaşayan biz müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürelim, hayırlı ameller işleyelim, iman-ı kâmil ile âhirete göçelim, cennetiyle cemaliyle müşerref olalım diye bir *Fâtîha*, üç *Ihlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım; buyurun.

Hız. Ömer *radıyallahu anh*'ten el-Beyhakî'nin rivayet ettiğine göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuşlar ki:

Selâsün. "Üç şey vardır." *Yüsaffîne leke vudde ehîke*. "Sana arkadaşının muhabbetini, sevgisini arttırmaya vesile olurlar."

Nedir bu üç şey? Senin davranış şeklin?

Birisi;

Tüsellimu aleyhi izâ lekîtehû. "Kardeşinle karşılaştığın zaman ona, *es-selâmu aleyküm, es-selâmu aleyküm ve rahmetullah* veya *es-selâmu aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû* diye selam verirsin, güleç yüz gösterirsin."

Ve tüvessiu lehû fi'l-mecâlisi. "Toplantıya geldiği zaman, 'Gel kardeşim.' diye yanında yer açarsın, yer gösterirsin." O da, "Bak, bu kardeşim beni yanına alıyor, oturtuyor. Sıkıntı çekmeyeceğim. Meclise oturmakta yer bulamayacağım gibi bir şey kalmıyor." diye sevinir. Selam verdiğiniz zaman sevinir.

Ve üçüncüsü;

Ve ted'ûhu bi-ehabbi esmâihî ileyhi. "Ona, onun en hoşlanacağı isimleriyle hitap edersin."

Burada dikkat edilirse üç basit şey söyle-
niyor ama bunlar bir âdet olarak, töre olarak
muntazaman yapılması gereken şeyler. Cemi-
yetlerin âdâb-ı muaşeretini böyle birtakım kai-
delere dayanıyor. İslâm âdâb-ı muaşeretini
de Peygamber Efendimiz bize hadîs-i şerîfle-
rinde öğretmiştir. Küçük şeylerden büyük
şeylere, imanın en önemli meselelerinden
hayatın en küçük detayına kadar Peygamber
Efendimiz bize hadîs-i şerîflerde öğretmiş
oluyor.

O bakımdan hadîs-i şerîflerin öneminin
çok büyük olduğunu her zaman sizlere ifade
ediyoruz. Aman hadisleri okuyun çünkü Pey-
gamber Efendimiz her şeyi öğretiyor. Titiz bir
babanın, şefkatli bir annenin evladını en ter-
biyeli tarzda yetiştirmek için neler söylediğini
bilirsiniz.

“Aman evladım yemek yerken önünden
ye, aman başkasının tabağına bakma, başka-
sının eline bakma, aman sağ elinle ye, aman
üstüne dökmemeye dikkat et, şeker ikram
ederlerse bir defa al, aman ikincisini avuçla-
ma, çok ayıp olur...” diye çocuklarımıza deta-
yı öğretiriz. Bu detay bilgiler öğrenile öğreni-
le çocuk -maşallah- herkesin beğendiği, ki-

bar, zarif bir çocuk olur. "Aile terbiyesi görmüş. Maşallah! Görgülü bir ailenin çocuğu olduğu el öpüşünden, hatır soruşundan, davranışından, yemek yiyişinden belli oluyor." derler. Derhal fark eder. Şair; "Kenarın dilberi nazik olsa da nazenin olmaz." diyor yani insanlar arasında adaptan, erkândan, zarafetten yana farklar oluyor.

Ben de kendi hayatımdan bunu o kadar net olarak görüyorum ki... Anadolu'nun muhtelif kasabalarına gidiyorum; kardeşlerimizi, ihvanımı ziyaret ediyorum. Onlar da; "Hoş geldin." diyorlar. Her birisinin kendisine göre bir misafir ağırlama tavrı, tarzı var. Bakıyor-sun kimisi hakikaten ne kadar ince, zarif, lebledemeden leblebiyi anlıyor, halden anlıyor, en güzel tarzla derhal ikramlarını ona göre yapıyor. Misafirin gözünün içine bakmak lazım! Misafir yorgun argın gelmiş... Hocamız derdi ki;

"Misafir gelir gelmez 'aç mısın' filan diye sorulmaz. Hemen evde ne varsa bir siniye hazırlarsın. Tıkır tıkır koyarsın. Reçel, peynir, zeytin, ekmek... Hemen ikram edersin."

Eski fıkralarda anlatılıyor; gelen misafire, "Aç mısın, susuz musun, uykusuz musun?"

diye ev sahibi sormuş. O da demiş ki; “Yolda gelirken çeşme başında su içtim, uyudum geldim.” Demek ki susuzluğu gitmiş, uykusuzluğu gitmiş, ne kaldı? Belli ki karnı aç. Tabii yolda [yemek yemediği] için karnının aç olduğu anlaşıldı, sormaya lüzum yok. Koyarsın, yiyişinden karnının açlığı tokluğu belli olur, daha fazla takviye getirirsin. Bunlar ince edeplerdir. Bir insan bunları gezdikçe, büyüklere baktıkça ve bilhassa hadîs-i şerîfleri okudukça öğrenir.

Emin olun, hadîs-i şerîfler her türlü âdâb-ı muaşeretini öğretiyor. O kadar kıymetli bir hazine var ki elimizde... “Bu hazineden nasıl gafil duruyoruz, nasıl bunu sabah akşam okumuyoruz, niçin çoluk çocuğumuza anlatmıyoruz, niçin ezberlemiyoruz, niçin toplantılarımızda sözümüz, konuşmamız, sohbetimiz bunlar üzerinde olmuyor?” diye hayret edilir. Çok güzel! Bakın işte burada çıkıyor.

Senin, sana karşı arkadaşının muhabbetinin artması için ne yapman lazım?

Peygamber Efendimiz üç tane şey öğretiyor. Ama dikkat ederseniz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin öğretim tarzında bir rahatlık, hafiflik var. Peygamber

sallallahu aleyhi ve sellem öğretirken; “Arkadaş bu işin çerçevesi budur. Bunun için seksen dokuz tane madde vardır. Şunu şöyle yapacaksın, bunu böyle yapacaksın.” diye detaylı bir şey gözünün önüne serse öğreteceği kimsenin gözünü korkutur. Seksen dokuz tane maddeyi insan okuyamaz, hatırında tutamaz.

Peygamber Efendimiz nasıl yetiştiriyor sahabesini?

Üç tane, beş tane malzeme vererek... Sen ‘hasta iyi olsun’ diye doktorun verdiği hapların hepsini hastanın avucuna doldurup yutturur musun? Hayır! Öyle yaparsan hasta ölür, iyi olmaz. Hapların hepsini yuttu, midesini yıkamaya hastaneye götürürler, kurtulursa kurtulur, kurtulamazsa *innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn...* Cenaze merasimi yapılır.

Demek ki hepsi birden olmuyormuş. İnsana da terbiye hepsi birden ‘pattadak’ verilmez. Efendimiz öyle öğretiyor, kademe kademe...

Niçin Kur’ân-ı Kerîm *cümleten vâhideten* semadan pırıl pırıl, nûranî bir kitap olarak Peygamber Efendimize melekler tarafından getirilip verilmedi?

Allah isteseydi karanlık bir gecede nuru belli olsun diye ışıltı ışıltı, pırıl pırıl kanatlı melekler uçarak Kur'ân-ı Kerîm'i Peygamber Efendimiz'e getirirlerdi. Peygamber Efendimiz; "Gökten Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm indirdi. Ey Müslümanlar! Buna uyun!" derdi.

Niye öyle olmadı?

كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا

*Kezâlike li-nüsebbite bihî fuâdeke ve rettelnâhu tertîlâ.*²

Hem öğreten kimse olan Peygamber Efendimiz'in hem de öğrenen kimseler olarak ümmetin hazmetmesi için terbiye, yirmi üç yıla yayılmış. Yirmi üç yılda Efendimiz onlara oturmasını, kalkmasını, konuşmasını, yemesini, içmesini, düşünmesini, sevmesini, niyet etmesini, riyasızlığı, gösterişsizliği, tevazuu; iyisini kötüsünü her şeyini öğretmiş.

b. Tebessüm Sevgiyi Artırır

Burada da diyor ki; kardeşinin sana karşı sevgisi saflaşsın ve tertemiz, pâk, halis olsun

² 25/Furkân, 32.

diye istersen şunlara riayet et. Üç tane kaide:

Gördüğün zaman selam ver; *selâmün aleyküm*. Tebessüm ediver, bir şey olmaz, hiçbir şeyin eksilmez. Peygamber Efendimiz, *tebessümüke sadakatün* dediğine göre, sadaka vermiş gibi sevap kazanırsın. Güleç yüzlü olacağız, tatlı dilli olacağız, *selâmün aleyküm* diyeceğiz, halini hatırını soracağız. Bir insan birisine *selâmün aleyküm* dediği zaman on sevap kazanıyor; az bir şey değil. *es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah* deyince yirmi; *es-selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû* dediği zaman otuz sevap kazanıyor.

Bir çarşıda, pazarda yürüsen *selâmün aleyküm, selâmün aleyküm, selâmün aleyküm, selâmün aleyküm* diye gitsen otuz, altmış, doksan, yüz yirmi... İnsan bir sürü sevabı alıp gelir. Bir Ramazan'da kazanılacak sevabı bir çarşıda kazanır gelir.

Bu benim fikrim mi?

Hayır! Abdullah İbn Ömer -Hz. Ömer'in oğlu Abdullah; ebâdile-i erbaadan, ulemânın ileri gelenlerinden, sahabenin alimlerinden

mübarek bir kimse- arkadaşından birisine demiş ki;

“Haydi gel, seninle çarşıya gidelim.” O da “Allah Allah!” diye şaşırıp kalıyor. Diyor ki;

“Yâ Ömer’in oğlu! Ben senin huyunu bili-
rim. Sen titiz bir müslümansın, çarşığı pazarı
sevmezsin. Çarşı pazarda yalan yere yeminler
edilir, tartıda hileler yapılır, insanlar aldatıl-
ır, gözler boyanır; şeytanın çok dolaştığı bir
yer. Niye gitmek istiyorsun, söyle bakalım?”

Sıkıştırıyor. “Ağzından baklayı çıkart”
deriz ya biz, niyetini anlamak istiyor. Abdul-
lah İbn Ömer diyor ki;

“Orada çok insan var. Selam verir, sevap
kazanırız.”

Ben dün akşam bir kasabadaydım.

“Yukarıdaki camiye namaz kılmaya gide-
lim.”

Pekâlâ! Çarşıdan geçiyoruz. Kimisi otur-
muş kahvenin önüne, sigaraları tüttürmüşler,
tellendirmişler, bacak bacak üstüne atmışlar;
kimisi orada, kimisi burada. Ben yanlarından
geçiyorum, mahsustan takkeyi de çıkartma-
dım, sakalım da zaten alamet-i fârika... Tak-
keyle, uzun cübbeli bir gerici adam caddede

yürüyor. *Selâmün aleyküm* diyorum, adam şaşırıyor; kendisine selam verilmesine alışmamış. Çünkü belki namazsız niyazsız filan olduğu için oradaki müslüman kardeşlerimiz gördüğü zaman sırtını da çeviriyor olabilir.

Ben önüme gelene, *selâmün aleyküm, selâmün aleyküm, selâmün aleyküm* dedim, yukarıya kadar çıktım. Çeşitli davranışlar ama umumiyetle *selâmün aleyküm* deyince şaşırıp kalıyorlar. Bir iki tanesi de hiç cevap vermedi. Ya ben yavaş söyledim ya da duydu, “Şu gericiye selam vermeyim.” dedi, bilmiyorum. Ben de o zaman *ve aleyne’s-selâm* dedim, selâmı kendi üzerime aldım. Bir verdiğim için sevap kazandım, bir de aldığım için sevap kazandım. Yallah yürüdüm gittim, isterse alsın isterse almasın. Ben, “Allah’ın selâmı senin üzerine olsun.” diyorum almıyor, kendisi bilir.

Onun için selam vereceğiz; bir. Selam vermenin çok faydası var ve Peygamber Efendimiz’in selam hakkındaki tavsiyesinin Medine-i Münevvere’ye ilk gittiği günlerde başlaması çok enteresan. Mekke-i Mükerre-me’den muhacirler müşriklerle kavga etmişler, yerlerinden yurtlarından çıkartılmışlar,

mübarekler yeni bir şehre gelmişler. O şehrin ahâlisi var. Yabancılara bakıyorlar; memnun olanlar var, olmayanlar var.

Peygamber Efendimiz gelmeden önce iki kavga eden kabile birbiriyle anlaşmış, birisini kendilerine reis seçmek üzerelermiş. Peygamber Efendimiz geliverince reis seçme işi suya düşüyor, olmuyor. Tabi o adam, münafık Peygamber Efendimiz'in geldiğine kızıyor.

Kızanlar var, merak edenler var... Abdullah İbn Selam o zaman yahudi alimi imiş. Henüz daha müslüman olmamış. "Mekke'den birisi gelmiş, peygamber olduğu dillerde dolaşüyor." tarzında haberi işitince, "Gideyim şu şahıs kimmiş, bir bakayım." diyor. O da yahudi alimi olduğu için peygamber nedir az çok bilen bir kimse, ehl-i kitaptan... "Dur bakayım, şu kimmiş." diye kalkıyor, gidiyor.

Kendisi sonra müslüman oldu, *radıyalla-hu anh...* Şöyle anlatıyor;

Fe izâ vechühû leyse bi-vechi kezzâb.
"Yüzüne bir bakıverdim ki o yüz hiç öyle yalan söyleyecek bir insan yüzü değil."

Efendimiz'in bir kere görünüşüne hayran kalmış, pırıl pırıl nûrâniyetinden hemen [an-

lamış]. “Sözüne dikkat ettim, sözü şuydu...” diyor;

Efşu’s-selâm. “Aranızda selâmı âşikâre eyleyiniz, yaygınlaştırınız.”

Selamun aleyküm selamun aleyküm.

Bakın, Peygamber Efendimiz’in Medine’ye gelince tavsiyesi bu;

Efşu’s-selâm. “Selâmı yayınız, ifşa ediniz, âşikâre ediniz.” *Ve et’amu’t-taam.* “Yemek yediriniz.” *Ve sallû bi’l-leyli ve’n-nâsü niyâm.* “İnsanlar gece uyurken kalkın ibadet edin, Allah’a tazarru ve niyaz eyleyin.” diye tavsiye etmiş.

c. Muhatabına Güzel İsimle Hitap Etmek

Muhterem kardeşlerim!

Selâmın çok önemi var ki Efendimiz ısrarla üzerinde durmuş. Bunun da ben çok faydasını görüyorum ve müslümanların hepsi selâmın çok faydasını görürler. Trene girersen, *selâmün aleyküm* dersin, kompartımana oturursun... Otobüse girersen, kahveye girersen, lokantaya girersen, çarşıya gidersen, pazara gidersen, dükkâna girersen; *selâmün aleyküm* dersin. Bir sürü dost, bir sürü ahbap iyi yüz gösterirler; dostluk, ahbaplık olur.

“Haydi bizim eve gidelim, çorbayı bizde içelim. Bu akşam bizde kalmaz mısınız?” Böyle şeyler oluyor.

Bazen de ters oluyor. Tek tük ters oluyor, dünyanın halidir. Biz bir yerden bir tapu alacaktık, dışarıda bekledik, arkadaşımız işlemleri yaptı, tapu memurunun huzuruna gideceğiz. Artık resmî işlem; hâkim edasıyla ibareyi okuyacak, “imzala şurayı” diyecek filan... Tam o safhaya gelmiş, *selâmün aleyküm* dedim, ben içeri girdim. *Selâmün aleyküm* dedi, abim içeriye girdi. İkimiz içeri girince adam başını kaldırdı bir baktı, ben sakallıyım. Biraz durdu, bir yutkundu. “Daha işlem tamam değil, çıkın dışarı.” dedi. Öteki memura, “Siz çağırmadınız mı?” dedik. Öteki memur da kıpkırmızı kesildi. O işleri, her şeyi tamamlamıştı, çağırmışlardı bizi, “gel imzalayalım” diye. Ama adam bizim selâmımıza, *selâmün aleyküm* dememize kızdı. Layık değil o selama! Biz, “Allah’ın selâmı senin üzerine olsun.” diyoruz, âhirette saadet bulacak; layık değil herif, rüşvetçi alçağın birisi... Alçak bir kimse olduğundan ona yaramadı, o selam ona gitmedi. Ondan sonra biz yine işi-

mizi yaptık ama o selama o nâil olamadı. Böyle de olur.

Olsun! Onlar insanın ümidini kırmamalı, kesmemeli, dikkat etmeli. Tabi günah üstündeki bir insana da selam vermek doğru değil. Biz hüsnü zan eyledik, rüşvet almayan bir tapucudur diye düşündük, selam verdik ama layık değilmiş, ne yapalım? Selam vereceğiz, bir.

Ve tüvessiu lehû fi'l-mecâlisi. "Meclise, toplantımıza geldiği zaman yer gösteriverirsen sever."

"Gel gel, yanıma otur, şuraya gel. Rica ederim yere oturma. Bak, şu yastığı arkana al..." filan. Küçük şey bu ama bu küçük jestten o arkadaşın sana karşı muhabbeti, sevgisi artar. Çünkü sen ona ilgi gösterdin o da sana yakınlık duyar. Bu da bir [incelik...]

Bir kardeşimiz meclise geldiği zaman - meclis, Büyük Millet Meclisi değil yani meclis demek toplantı, toplantı yeri demek, toplantı yerine geldiği zaman- ona yer göstermek. Sıkışıksa adam kapıda duruyor, bakıyor, herkes bir köşeye oturmuş. Herkes de onun gözünün içine bakıyor, o ayakta kaldı. Olmaz! Mübarekler biraz [sıkışıverin] bu da otursun.

Anlaşılan Peygamber Efendimiz'in meclisleri kalabalık olduğu için bu gibi durumlar çok oluyordu. Tabi تنها bir yer olsa, o zaman herkes gelir bir yere oturur da bilhassa kalabalık yerde, kalabalık zamanda mecliste yer göstermek büyük iş görür. "Buyur kardeşim, şuracığa oturuver. Biz sıkışırız, gel sende yerleş." filan demek güzel olur. Bu sevgiyi arttırıcı oturum edeplerinden, topluluk edeplerinden bir edeptir.

Üçüncüsü;

Ve ted'ûhu bi-ehabbi esmâihî ileyhi.
"İsimlerinin ona en sevgili olanı ile hitap edersin."

Muhterem kardeşlerim!

Bunun da üzerinde biraz durmak istiyorum. Genel müdürlük ve bakanlık yapmış çok sevdiğim, hürmet ettiğim bir dostum var. Hareketlerine dikkat ediyorum; çok seviliyor, muhiti geniş, müslüman mütedeyyin bir kimse. Bu kimseye dikkat ediyorum, konuştuğu kimselerle selamlaşırken, söze başlarken öyle güzel hitap buluyor ki... Hitap ediş tarzı, ilk hitabı... "Hocam" diyor, "efendim" diyor; ne diyecekse muhatabının hoşuna en çok gidecek hitabı buluyor.

Eğer onu bulamazsan ters tesir yapabilir. Mesela sakallı gördüğü için adam bana diyor ki; “Hafız, geç şuraya otur.” Hafızlık kötü bir sıfat değil ama bu devirde “hafız” deyince herkes nedense pek şey yapmıyor. Beni de sakallı gördüğü için tahakküm edici bir edayla, “Hafız, geç şuraya otur.” diyor mesela. Geçip oturuyorsun, birazcık zaman geçiyor, birisi geliyor, “hocam” diyor, ötekisi geliyor, el öpüyor. Neticede tanışma oluyor ki biz üniversitede profesörmüşüz. O zaman ceketini ilikliyor, “hocam” diyor, bilmem ne diyor; geçmiş ola... O geçti. İlk başta o güzel muameleyi yapmadın, hor gördün, hakir gördün, tepeden baktın; kaybettin.

İnsanın kardeşini sevmesi ve ona uygun bir hitap tarzı ile hitap etmesi lazım. Sinirlendirici bir hitap tarzı ile hitap etmemek lazım.

Mesela bir kimseye Ahmet Efendi desen - o da bir unvan olmuş, yerine göre- Ahmet Efendi ise “Ahmet Bey” desen olmuyor. Ahmet Bey ise “Ahmet Efendi” desen olmuyor. Kimisine “bey” de desen olmuyor, “efendi” de desen olmuyor; “beyefendi” demek gerekiyor. Yani unvanların rolü ve tesiri var. Me-

sela bugün maiyetindeki bir kimseye “efendi” diyorlar. Yüksek olursa “bey” diyorlar. Bunlara dikkat etmek lazım!

Kardeşe en çok memnun edecek, en memnun kalacağı ifade ile hitap etmek lazım. Mesela gidip de, “Nasılsın kör kadı?” dersen yandın. Adamın bir gözü kör olabilir ama sen “kör kadı” dediğin zaman yandın. Öyle demeyecektin. Öyle deyince yanarsın. Demek ki doğru olan bir şeyi bile söylesen olmaz. Sevgi ve saygı ifade eden bir isim ve bir hitap ile hitap etmeye dikkat edin.

Başarının, tutunmanın, muhit kazanmanın, başka insanlar tarafından sevilmenin inceliklerinden birisi neymiş?

Muhatabına onun hoşlanacağı bir sıfat ile hitap etmekmiş. Fazla bir şeyle hitap edebilirsiniz, ziyarı yok. Ama azla hitap edersen kalbi kırılır. Mesela diyorlar ki Almanya’da bir kimseyle tanıştırıldığın zaman -kitaplar öyle yazıyor- rahatlıkla, “Nasılsın doktor bey?” diyebilirsin. Çünkü adamlar umumiyetle doktora yapmışlardır. Okuyorlar, derhal bir sahada ihtisas yapıyorlar, doktor unvanını alıyorlar, diye rahatlıkla diyebilirsin.

Doktor olana doktor demezsen kızar. Adamın doktorası varsa, “Niye buraya ‘dr.’ yazmadın?” diye dırdır ediyor. Yani profesör diyeceksin, doktor diyeceksin. Adama birisini tanıtıyorsun, doçent demiyorsun bir başka şey söylüyorsun, yanlış oluyor. Unvanları iyi öğrenmeli, eksiksiz söylemeli, hoşuna gidecek ifade ile hitap etmeli. Sevgiyi arttırıcı önemli hususlardan birisidir.

d. Üç Şey İmanı Güçlendirir

Diğer hadîs-i şerif:

ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ يَسْتَكْمِلُ إِيمَانَهُ رَجُلٌ لَا يَخَافُ
فِي اللَّهِ لَوْمَةَ لَائِمٍ وَلَا يَرَائِي بِشَيْءٍ مِنْ عَمَلِهِ وَإِذَا
عُرِضَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ أَحَدُهُمَا لِلدُّنْيَا وَالْآخَرُ لِلْآخِرَةِ،
أَخْتَارَ أَمْرَ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا.

*Selâsetün men küne fîhi yestekmilü
îmânehû racülün lâ yehâfu fillâhi levmeti
lâimin velâ yerâi bi-şey'in min amelihî ve izâ
uriza aleyhi emrâni ehadühümâ li'd-dünyâ
ve'l-âherü li'l-âhireti ehtâre emre'l-âhireti
ale'd-dünyâ.*³

³ İbn Asâkir, *Târîhu Dimaşk*, XXXVIII, 13, r. 7576.

İbn Asâkir'in *rahmetullâhi aleyh* rivayet ettiği, Ebû Hureyre *radıyallahu anh'ın* râvisi olduğu bir hadîs-i şerîf... Çok dikkatle dinlemenizi rica edeceğim. Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Selâsetün. "Üç şey vardır ki..." Üç vasıf, üç duygu, üç davranış, haslet vardır ki... *Men künne fîhi.* "Kimde bu üç haslet bulunursa..." *Yestekmilü îmânehû.* "O kimse imanını kemale erdirmiş, sağlamlaştırmış, olgunlaştırmış olur."

Şu üç şey kimde bulunursa o kimsenin imanı kale gibi sağlamdır. Sağlam imanlı bir kimsedir, iyi müslümandır.

Neymiş bu üç şey?

Racülün lâ yehâfu fillâhi levmeti lâimin. "Bir adam ki Allah yolunda, Allah uğrunda kınayanın kınamasına aldırış etmeden çalışıyor, devam ediyor." Hiç pervası yok; kızarlarmış, küserlermiş, beğenirlermiş, ayıplararmış hiç aldırılmıyor. Bu Allah'ın rızasına uygun iş, bunu yapıyor. Bu Allah'ın rızasına aykırı iş, onu yapmıyor. Yani Allah'ın rızasını düşünüyor. İnsanların beğenmesine, beğenmemesine hiç aldırış etmiyor; bu önemli bir

sıfattır. Müslümanda olması gereken çok önemli bir sıfattır.

İnsan kınayanın kınamasına aldırdı mı, başkasının kendisine karşı alkış veya ayıplama tarzındaki değerlendirmesine dikkat ederek hareketlerini tanzim etmeye çalıştı mı, olmaz...

Neye dikkat edecek?

Allahu Teâlâ hazretlerinin sevgisini, rızasını kazanmaya ve işini İslâm'a uygun yapmaya dikkat edecek.

“Sen bu işi yaptığın zaman seni ayıpladılar. Bu cemiyette bunu biraz garip karşıladılar.”

“Vallahi isterlerse ayıplasınlar. Kızan kızının evine gitsin. Kınayan ne yaparsa yapsın. Ben hiç aldırımam, bu işi yaparım. Çünkü bu hadîs-i şerîfte geçiyor. Allahu Teâlâ hazretlerinin rızasına uygun.” diyebilecek müslüman.

“Efendim sen böyle yapmazsan seni ayıpladılar.”

“Ne yaparlarsa yapsınlar!”

“Küserler.”

“Küserlerse küssünler; bu iş Allah'ın yasak ettiği bir şeydir, ben bu işi yapamam.”

İçki meclisi kurmuşlar, “Sen de bir tane iç.”

“İçmem!”

Düşmüş oraya aralarına; kaderin sevkiyle, yolculukla, şunuyla bunuyla...

“Bir tane de sen al.”

“Almam!”

“Niye almıyorsun ya. Bak, bu kadar arkadaş rica ediyoruz. Şimdi topluluğumuzun keyfini kaçırma, olmaz...”

İnsana böyle yüklenirler, zorla içirmeye çalışırlar. Şerde, günaha öyle gayretle çalışırlar ki o adamların günahları yaptırmak hususundaki gayreti kadar bizim sevapları yaptırmakta gayretimiz olsa dünyayı düzeltiriz. Dünya gül gülistan olur. Adamlar günaha düşürmekte [bizden iyiler.] Sigaraya başlattırırken, “Yak bir sigara... Çek bir sigara... İç bir kadeh... Parası benden, gel bu akşam felekten kâim alalım. Merak etme, paran yoksa bak, cebimde tomarla para var. Benim misafirim ol...” filan. Ne cömertlik! Ne arkadaşlık! Ne samimiyet! Maşallah! İnsanın gözleri yaşarıyor.

Günaha sokmak için böyle harıl harıl çalışırlar. Onları dinlersen, “Kırmayım şu arka-

daşlarımı.” dersen... Ama sen öyle yaptığın zaman Allah memnun olmayacak. O zaman onu yapmamamız lazım!

Herkes burada oturmuş, bir toplantı devam ediyor. Namazın vakti de geçmek üzere. “Eyvah! Akşam ezanı okunacak. Ben daha ikinci namazını kılmamıştım. Şimdi izin istesem, bu topluluktan nasıl çıkacağım, gideceğim? Bu toplantı da mühim bir toplantı... Amerikalısı da var, yabancısı da var... Ben ‘bir dakika bana müsaade’ diyemem, utanıyorum.”

Olmaz! Kınayanın kınamasından korkmayacaksın. “Arkadaşlar! Beş dakika mola.” diyeceksin. Basket oynarken bile elini şöyle yaptı mı, “*time out*” diyor, oyun duruyor. Kenarda, “fıs fıs fıs fıs” ellerini birbirlerinin omuzlarına koyuyorlar, taktik veriyorlar. “Şöyle yapacağız, böyle yapacağız, şöyle hücum edeceğiz...” Sen de burada bir *time out* yap. “Toplantı bu kadar devam ediyor, kafamız şişti. Çay molası... Ben size çay söylüyorum, arkadaşlar çay içedurun.” der, kalkar gidersin, namazını kılarırsın.

Kınayanın kınamasından korkmamak lazım! Hayatta buna benzer şeyler insanın ba-

şına çok geliyor. Ben bir keresinde hat dersi çalışacaktım. Hat dersi çalışmak üzere meşhur hattat Halim hocaya gittik. Tıp Tarihi Enstitüsü'nün salonlarında hat dersi veriyor. Bize baktı, sordu, etti. “Şöyle bir defter getirin, böyle bir şey getirin.” diye bir şeyler tarif etti. Biz ertesi hafta o defterleri aldık, gittik. Çarşamba günü orada toplantı yapacağız. Dip köşeye oturduk, utanıyoruz, mahcup üniversite talebesi... Sonra bir kalabalık geldi, bir daha geldi, bir daha geldi... Öndeki masalar doldu, daha öndeki masalar, daha öndeki masalar, daha öndeki masalar... Biz dipte sıkıştık kaldık. İkinci namazımız tehlikeye girdi. Profesörler çıktılar, konuşmaya başladılar. Biz köşeden kalkacağız, gideceğiz öbür tarafa, herkes bize bakacak filan...

İnsanın sırtı terliyor ama kınayanın kınamasından korkmamak lazım. Çünkü namaz Allah'ın emri! Her şeyden önemli! Ötekiler ne derse desin. Hatta sen Allah rızası için öyle bir şey yapınca başkaları da, “Benim de vazifemdi ya, ben de yapacaktım. Hay Allah razı olsun.” diyor, yapıyorlar.

Otobüslerde çok olduğunu biliyorsunuz. Bakıyorsunuz saatinize, gideceğiniz yere daha

bir saat var. Ama namazın çıkmasına on beş dakika kalmış. Abdestiniz var, perişan oluyorsunuz. “Hay Allah, oraya da yetişemedik. Ben hesap ediyordum ama arabanın tekeri patladı da olmadı da bilmem ne de... şu namaz kaçacak, ne yapsam ki?”

Gidiyorsun şoföre diyorsun ki, “Arkadaş, namazım kaçacak. şurada namaz kılayım.” Veyahut abdestiniz yok, abdest alacaksınız, “şu çeşmenin başında duruver, abdestimi alayım, namaz kılayım.” Kimisi bunu söylemiyor, utanıyor. Kimisi de çıkıp söylüyor. şoför efendi insan çıkıyor, “Kardeşim ne demek, canım feda, derhal!” diyor, hemen arabayı kenara çekiyor. Sen orada abdestini alıyorsun, vazifeni yapıyorsun. O zaman bakıyorsun, dört-beş kişi daha geliyor, “Hay Allah razı olsun. İyi ki söyledin. Sen söylemeseydin namazımız kaçacaktı.” diyor. Demek ki kınayanın kınamasından korktuklarından kenarda sus pus durmuşlar. Sen söyleyince onlara da yaradı.

İşte buna benzer misallerle siz kendi hayatınızda da karşılaşmışsınızdır. Olur her zaman... Kınayanın kınamasına aldırmayacağız,

Allah'ın rızasını düşüneneğiz. Yolumuza doğru gideceğiz.

Bu duyguya sahip olabildik mi, "Kim ne derse desin, ben Allah'ın emrini yapacağım." diye... O zaman imanımız kuvvetli, has halis müslüman olmuş oluruz.

Bu bir...

Ve lâ yerâî bi-şey'in min amelihî. "Yaptığı işlerden, amellerden hiçbirisinde mürâîlik, riyakârlık yapmıyor."

Yaptığı işi, *riyâen ve süm'âten* yapmıyor. Yaptığı işi Allah rızası için yapıyor, başkası görsün beğensin diye yapmıyor. Çünkü insanların çoğu gösteriş meraklısıdır. Bilmez misiniz ki insanlar aynanın karşısına geçer, saatlerce taranır, traş olur, süslenir, losyonlar sürünür vs... Ayakkabısını parlatır, pantolonunu ütüler, fırçalar...

Bunların hepsi neden?

Başkalarına şirin görünmek için. Dünya işinde temizlik iyidir, intizam iyidir. Bu çeşit şeyler bizim dinimizde kısmen ve yerine göre vardır; dişlerini fırçalamak, sakalını düzeltmek, temiz pak olmak, tırnaklarını kesmek... Temiz ve intizamlı olmak önemli, tamam fakat âhîret ameli gösteriş için yapılmaz.

Namaz gösteriş için kılınmaz, oruç gösteriş için tutulmaz, sadaka gösteriş için verilmez.

“Ben şuna sadaka vereyim, şu kadar.”

“Filanca firmanın sadakasıdır. Gelin siz, bizim firmadan alışveriş yapın.”

Olmaz öyle şey! Reklam maksadıyla, şöhret için, riya için, gösteriş için olmaz. İnsan yaptığı şeyi riyakârlıkla yapmayacak. Başkası görsün, beğensin, alkışlasın diye yapmayacak. *Hâlisen lillah* yapacak, Allah rızası için yapacak. Allah'ın sevgisini kazanmayı düşünecek, insanların beğenmesini nazar-ı dikkate almayacak.

Bir insan namaz kılıyor; hem Allah'ın rızasını kazanmak için hem de mahalledeki zengin amca görsün de beni fabrikasında -ben müracaat ettim- işine alsın diye kılıyor. O camiye geliyor, o adamın yakınında namaz kılıyor. Gözüne batacak gibi orada boynunu da büküyor. *Allahu ekber* deyip uzun uzun, şatafatlı namaz kılıyor.

Maksadı ne?

Hacı Efendi'ye kendisini fabrikasına aldırtmak, beğendirtmek... İşte bu riya'dır. Çünkü namaz kılıyor; hem Allah razı olsun diye, hem de fabrikanın müdürü memnun

olsun diye düşünüyor. Olmaz! Allahu Teâlâ hazretleri bu ameli kabul etmez, hiçbir sevap kazanamaz; buna riya diyoruz. İslâm'da amelleri gösteriş için yapmaya “riya” derler, şöhret için yapmaya “süm'a” derler.

“Benim şöhretim, namım yürüsün. Ben günde yüz rekât namaz kılarım. Herkese söyleyin tamam mı?”

Ne oluyor? Sen namazı Allah için mi kılıyorsun, yoksa milletvekilliğine yatırım mı yapıyorsun? Olmaz!

O bakımdan eskiler yaptığı ibadeti gizlemişler, saklamışlar. Abdullah İbn Ömer çarşıya gitmiş. Birisinin yanına yanaşmış, “fırt” yanından ayrılmış, ara sokağa gitmiş. Daha önce de bir satıcı ile üç kuruş aşağı, beş kuruş yukarı epeyce bir pazarlık yapmış. O öyle gittiği zaman arkasından bir şahıs gidiyor. O gittiği kimseye;

“Abdullah İbn Ömer geldi senin yanına. Ne yaptı?”

Hayır vermiş eline, sadaka vermiş, para vermiş... “Para verdi.” diyor. Ama hiç kimse görmeyecek gibi, kabahat yapar gibi hemen sessizce vermiş gitmiş.

Öbür tarafta alışverişte üç-beş kuruş için pazarlık yaptı, neden?

Pazarlık yapmak gerektiği için. Sünnet olduğu için pazarlığı yaptı ama öbür tarafta da hayır yapmak sevap olduğundan hayırını yaptı. Yani para canlısı olsaydı hayır yapmazdı, parayı cebine koyardı. Parayı gizlice götürdü, verdi. Sağ elinin verdiğiinden sol elinin haberdar olmayacağı gibi gizli bir tarzda verdi. Öteki pazarlığı da yine Allah rızası için yaptı.

Demek ki yaptığımız şeyleri Allah rızası için, ihlâsla yapacağız. Mürâilik ile yapmayacağız, riyadan sakınacağız. Amellerimize riya, gösteriş karıştırmamaya, başkası görsün diye yapmamaya çok çok dikkat edeceğiz. Çünkü Allah riya ile yapılan ameli kabul etmiyor.

Üçüncü madde de son derece önemli o da hatırlınızda iyice kalsın;

İzâ uriza aleyhi emrâni ehadühümâ li'd-dünyâ ve'l-âherü li'l-âhireti ehtâre emre'l-âhireti ale'd-dünyâ. “İnsanın karşısına iki tane amel arz olunduğu, geldiği zaman...”

“Ya şunu yap, ya şunu yap. Ya şöyle eyle, ya böyle eyle.” diye iki ihtimal karşısına çıktığı zaman...

Ehadühümâ li'd-dünyâ. "Birisi dünya için bir amel..." *Ve'l-âherü li'lâhireti.* "Ötekisi de âhirete yarar bir amel..."

"Acaba onu mu yapsam veya bunu mu yapsam?"

İki ihtimal... Âhîret için olan ameli dünya için olan amele tercih eder, seçerse işte o adamın imanı kuvvetli olur. Demek ki biz de öyle yapmalıyız.

Meşhur hikâye, eski kitaplarda yazar. Atalarımız böyle hikâyelerden çok ibretli şeyleri yazmışlar ve halkımıza öğretmişler. Adamın birisi cuma günü sabahleyin kalkmış, yapılacak bir sürü iş var. İşinin bir tanesi; çuvalar değirmene gitmiş, buğdaylar sıraya konmuş. Değirmende sırasıyla öğütülecek, öğütülmüş ve un olmuş olan çuvalar getirilecek, evde ekmek pişecek. Evde ekmek kalmamış, çocuklar mızırdanmaya başlamışlar ama değirmen uzakta, sırada beklemek zorundalar. İşte sırası ancak cuma günü geliyor. Başına gidip buğdayını öğüttürür ve onu alıp gelirse evde ekmek pişecek. Çocuklar bir gündür aç, evde ağlaşıyorlar. Sabahleyin durum bu; evde yemek yok, ekmek yok... O zaman bakkal yok, fırın yok. Herkes buğdayını kendisi har-

manlıyor, ondan sonra değirmene gidip öğütürüyor, getirip ekmeğini kendisi yapıyor, kendisi fırında pişiriyor, kendisi yiyor. Devir o devir.

Bu iş yapılacak, bir.

İkincisi; bahçesi varmış, sebze ekmiş. Kenarından su arkı geçiyor ama su bol değil, nöbetleşe veriliyor. Komşuların bahçeleri sulanacak sulanacak, kendisine de sıra gelecek. Sıra kendisinden geçecek öteki komşulara, ondan sonra tekrar başa. Sırayla, öyle gelişi güzel değil. Cuma günü bu adamın bahçesinin sulanma zamanı... Sulanma zamanı gelmiş, gidecek arkı açacak, bahçesini güzel güzel sulayacak. İçerideki aralıkları da açacak; patlıcanını, domatesini, sebzelerini, meyvesini, hepsini sulayacak. Kaç gündür su görmediği için bahçe sararmaya başlamış; o da var.

Koruda hayvanı var, gidip onu alması lazım. Hayvan köstekli, almadığı takdirde, gece orada gecelerse bu sefer kurtlar üstüne hücum edip parçalayabilir. Ama koru uzakta. Hayvanı kurtarmak için oraya gitse bahçe kalacak. Bahçeyi kurtarmak için bahçeye gitse değirmen kalacak. Unları alıp da evde ço-

cuklar ağlamasın diye ekmek yapmaya değirmene gitse bahçe ve hayvan gözden çıkacak. Cuma günü de şaşırılmış kalmış. “Hangi işe gideyim?” diye düşünmüş, taşınmış, içinden şöyle gelmiş;

“Cuma namazı farzdır, çok sevaptır. Allah Teâlâ hazretleri emretmiş. Cuma’ya mazeretsiz gitmemek yok. Üç sefer gitmezse kalbi mühürlenir. Ben bugün Cuma namazımı kılayım, şu sevabı kaçırmayayım.” demiş. Sonunda ona karar vermiş.

e. Üç Cuma Kılmayanın Kalbi Mühürlenir

Üç tane iş dünya işiydi; değirmene gitmek, bahçeyi sulamak, hayvanı gidip almak. Cuma namazına gelmek de farz, o da âhîret işi.

Hangi işi seçti?

Bu adam üç tane dünya işini bıraktı, âhîret işini seçti. Cuma namazını kılmış. Cuma namazını kıldıktan sonra eve korka korka geliyor. Hanım bağıracak; “Dünden beri çocuklar aç, evde ekmek yok. Be adam nerdeydin? Hani nerede bizim unlar? Ekmek yapacağız, hazır bekliyoruz. Odunları hazırladık, fırını

hazırladık, sen un getireceksin de hamur yoğuracağız...” filan diyecek.

Korka korka içeri giriyor, hiç ses yok. Kapıdan içeri giriyor, çocuklarda gürültü yok, ağlaşma yok. Hanımının yanına gidiyor, hanımı hiç oralı değil, halinden memnun. “Hanım, hayrola ne oldu?” diyor. Evde de bir ekmek kokusu var; güzel, taze, mis gibi ekmek pişmiş, kokuyor.

“Sen sabahleyin çıkıp gittikten sonra komşu değirmenden geldi. Çuvallarını indirirken bir de baktım ki çuvalın bir tanesi bizim çuval. Yanlışlıkla bizim çuvalı öğüttürmüş, un yapmış, getirmiş. ‘Komşu bu çuval bizimkine benziyor.’ dedim. ‘Bir yanlışlık olmuş, peki alın öyleyse.’ dedi.” diyor.

Un geldi! Böylece Allah getirttiriyor. Biraz sonra komşusu gelmiş;

“Yahu, bugün senin tarlanın, bahçenin sulanma günüydü. Unuttun mu?”

“Unutmadım.”

“E niye gelmedin? Bahçen zaten sararmıştı. Niye arka suyu almaya, bahçeni sulamaya gelmedin?”

“E gelemedim işte.”

“Haydi meraklanma. Senin gelmediğini görünce ben suyun önünü açıverdim. Bahçenin her tarafını da ayarlayıverdim. Her tarafını güzelce suladım. Bahçen suya doydular, gözün aydın.” diyor.

“Allah razı olsun.” diyor ama bir taraftan da düşünüyor ki, “Bak, Allah bu işimi de yaptırttı.”

Biraz sonra dışarıda bir kışneme... Bir de bakıyor ki at kösteğini koparmış, çitten atlamış, yolu biliyor, gelmiş. Artık onu da kurt yemeyecek. Bakıyor ki bir âhîret işine koştu, Allah onun üç tane dünya işini başkalarına hallettirdi. *Müsebbibü’l-esbâb* işlerini halletti.

Bu, *Tezkiretü’l-evliyâ* kitabında yazıyor. *Tezkiretü’l-evliyâ* kitabında, büyük bir alim zâta soruyorlar;

“Bu işe nereden girdin sen? Nasıl oldu da tasavvufa girdin, süluk eyledin ve şeyh oldun, büyük alim oldun?”

Diyor ki;

“Bir keresinde âhîret işini tercih ettim, Allah dünya işlerinin hepsini hallediverince gördüm ki Allah’a kulluk etmek en kârlıymış.

Ondan sonra Allah'a kulluğa yöneldim, işlerim ilerledi, işte bu makamı böylece buldum.”

Muhterem kardeşlerim!

İşte bu hadîs-i şerîfte de söylenen hadise budur. Eğer biz, karşımıza çatal işler çıktığı ve tercih yapmak zorunda kaldığımız zaman Allah'ın rızasını kazanmak için âhiret işini dünya işine tercih edersek -çünkü dünya işi de lazım ama âhiret işi mecburi- Allah dünyamızı da âhiretimizi de mamur eder. İnsan dünya işine koşarsa âhireti harap olur. O bakımdan bu hadîs-i şerîften anlaşıldığı üzere daima âhiret işini dünya işine tercih etmeliyiz.

Bu sıfat aynı zamanda İbrahim *aleyhisselam*'ın da sıfatıymış. İbrahim *aleyhisselam*'ın lakabı *halîlullah*, “Allah'ın sevgilisi, hakiki, samimi dostu” demek.

وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

*Vettehaza'llâhu İbrâhîme halîlâ.*⁴ “Allah İbrahim *aleyhisselam*'ı kendisine *halil* edinmiş.”

⁴ 4/Nisâ, 125.

Yani bu işi İbrahim *aleyhisselam* yapmış değil, Allah seçmiş onu.

“Neden seni Allah kendisine *halîlullah* seçti yâ İbrahim?” diye soruyorlar.

Bir sebep bu! İbrahim *aleyhisselam*; “Karşıma iki tane iş çıktığı zaman daima âhi-ret işini dünya işine tercih ettim.” diyor. Siz de öyle yaparsanız, siz de Allah’ın sevgili kulu olursunuz diye hatırlatması bizden.

Bir hadîs-i şerîf daha:

ثَلَاثَةٌ مَنْ قَالَهُنَّ دَخَلَ الْجَنَّةَ: «مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رَبًّا،
وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا» وَالرَّابِعَةُ لَهَا مِنَ
الْفَضْلِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَهِيَ: الْجِهَادُ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ

*Selâsetün men kâle hünne dehale’l-cennete, men radiye billâhi rabben ve bi’l-İslâmi dînen ve bi-Muhammedin resûlen ve’r-râbiatü lehâ mine’l-fazli kemâ beyne’s-semâi ve’l-ardı ve hiye, el-cihâdü fî sebîlillâhi.*⁵

⁵ Ahmed b. Hanbel, III, 15, r. 11102.

Bu hadîs-i şerîfi, Ahmed İbn Hanbel - mezhep imamı- *rahmetullâhi aleyh* kitabında rivayet etmiş.

f. Üç Şeyi Söyleyen Cennete Girer

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

Selâsetün. “Üç şey vardır.” *Men kâle hünne.* “Kim bu üç şeyi söylese...” *Dehale’l-cenneh.* “Cennete girer.”

Kâle hem söylemek, hem de o kanaatte olmak mânasına gelir. Mesela diyoruz ki; “Filanca imam, filanca müçtehit bu konuda bu işin farz olduğuna kail olmuştur.” Yani o kanaate sahip olmuştur demek. *Kâle*, bir “söyledi” mânasına, bir de “şu kanaatte olmak” mânasına geliyor. Biz de bu hadîs-i şerîfi öyle tercüme edebiliriz. “Üç şey vardır ki kim bu üç kanaate, fikre sahip olursa...” *Dehale’l-cenneh.* “Cennete girer.”

Biz de cennete girmek istiyoruz. Bakalım ne imiş. Biz de bu kanaatlere sahip olalım.

Men radiye billâhi rabben. “Kim Allah’ı rab olarak razı olursa...”

Senin rabbin kim?

“Allahu Teâlâ. *Elhamdülillah* memnunum rabbimden. Verdiği nimetlere hamd ü senâlar

olsun. Allah'ın benim rabbim olduğuna razıyım, memnunum.” diye hoşnut olursa... O'nun rabliğinden, kendisinin O'na kul olmasından memnun olursa...

Ve bi'l-İslâmi dînen. “Din olarak da İslâm'a memnun ve razı olursa...”

“Elhamdülillah başka hiçbir dine gözümün ucuyla bakasım gelmiyor. İslâm'dan memnunum.”

Muhterem kardeşlerim!

Başka dine bakasımız gelmiyor da bu devirde muhtelif felsefî ekolleri, yolları, felsefî düşünceleri allayıp pullayıp boyayıp süsleyip karşımıza çıkartıyorlar. Müslümanların evlatlarına bal gibi de yutturuyorlar.

Ne diyorlar?

“Kapitalizm güzeldir.”

Hop yutturuyorlar.

Ne diyorlar?

“Sosyalizm güzeldir.”

Hop yutturuyorlar.

Ne diyorlar?

“Komünizm güzeldir; eşitlik var, işçinin hâkimiyeti var. Patronlara ölüm, fabrikalar yıkılsın...”

Yutturuyorlar. Demek ki o da bir din, o da bir inanç, o da bir kanaat. Öyle öyle aldatıyorlar. Felsefî bir takım şeyler söylüyorlar, allayıp pulluyorlar. Bizim tahsillilerin çoğu da o kanaatlere saplanıyor.

Tarlamızı, bahçemizi, evimizi, mahsulümüzü satıyoruz; “Çocuğumuzu okuttuk, yüksek tahsil yaptırdık, Avrupa’ya gönderdik, ihtisas yaptı.” diyoruz. Alıyor bir gavur kızı, takıyor koluna geliyor. Kanaati değişmiş; içki içiyor, sana tepeden bakıyor, seni beğenmiyor, Müslümanlığı hor görüyor. Batı hayatından, açıklıktan memnun... Domuz etini zıkkımlanıyor, karısı açık geziyor, dansa gidiyor, çaya gidiyor, baloya gidiyor, poker oynuyor...

Bizim oğlan ne oldu?

Şeytanın maskarası oldu. Yani yoldan çıkmış oldu.

Nasıl oldu bu iş?

Şeytan kandırıyor. Kâfirler, misyonerler aldatıyor; bizim evlatlarımızı baştan çıkartıp başka yollara, başka dinlere bal gibi de sokuyorlar. Kendi memleketimizde bile televizyondan, şuradan buradan Hıristiyanlık propagandası [yapılıyor.] Kilisede ayin, papazın sözleri... Yahudi’nin, “Ben yahudiyim, benim

itikadım, inancım budur.” diye Romalı'nın karşısında diretmesi... “Vay be! Ne kahraman adam.” filan diye seyredenler üzerinde propaganda yapmaya çalışıyorlar.

Onun için muhterem kardeşlerim! “Ben İslâm'dan razıyım.” diyene şahit lazım.

“Razı mısın sen İslâm'dan?”

“Razıyım.”

Merhum Ali Haydar Hocaefendi *kadde-sallâhu sırrahû* tarikata intisap edecek; hocası onu bir hocaya göndermiş. O onu bir batırmış çıkarmış; “Hep sizin gibi kabiliyetsizleri bana gönderirler. Nedir bu sizden çektiğim...” demiş. Şaşırmış.

“Nerede okudun sen?” demiş.

“*Medresetü'l-Kuzâta*, kadılık mektebinde okudum.” demiş.

“Ooo! Daha berbat, daha berbat.” demiş. Gururunu kırmak istiyor. Sonra;

“Sen hangi mezheptensin?” demiş.

“Hanefi mezhebindenim.”

“Yalan söylüyorsun.” demiş.

“Yok, Hanefi mezhebindenim.”

“Yok, Hanefi mezhebinden olsaydın İmâm-ı Âzam hazretleri kadı olmamak için hapse girmeye razı oldu. Sen mektebine git-

mişsin, kadı olacağım diye... Nasıl Hanefi mezhebiniyorsun?” demiş.

Muhterem kardeşlerim, bu olmuş bir hikâyeye. Hocası o şahsı iyi terbiye etmek için biraz sert çıkarak öyle demiş. Nefsi terbiye etmek, kibire ve gurura düşmemek lazım diye öyle sert başlamış işe... Ama bizim de Müslümanlıklarımız bir göz önüne getirilirse ne Hanefi mezhebiniyorsun, ne Müslümanlığımız, ne mü'minliğimiz kalır... Allah korusun.

İslâm'a Din Olarak Rız Olduysan, Her Hükümüne Rız Geleceksin. Parayı götür faize yatır, faizini ye. Bira içinde alkol miktarı azdır, lıkır lıkır iç. Ondan sonra, “Zaman sana uymazsa sen zamana uy.” de. Ehl-i dünya ile düş, kalk. İbadetlerini yapma, Allah yolunda yürüme. Ondan sonra da, “Ben müslümanım.” de. Yağma yok! Öyle o kadar kolay değil! İnsan bir şey dediği zaman şahit ve delil lazım! Bizim de müslüman olduğumuza şahit olmalı. “Tamam, hakikaten müslümanmıydın. Doğru, hakkı ile gerçekten müslümanmıydın, inandım.” denebilmeli.

Onun için Allah'ın bizim rabbimiz olduğuna rız olduk mu O'na itaat etmeliyiz.

İslâm'ın bizim dinimiz olmasına razı olduk mu onun her emrine -hoşumuza gitse de gitmese de- tâbi olmalıyız. Yasaklarından kaçınmalı, tam bağı olmalıyız.

Sonra;

Ve bi-Muhammedin resûlen. "Muhammed'in de *sallallahu aleyhi ve sellem* Allah'ın elçisi olduğuna razı olmalıyız."

Bunları söz olarak da söylemeliyiz. *Radîtü billâhi rabben ve bi'l-İslâmi dînen ve bi-Muhammedin resûlen* diye bunu dille de söylemeliyiz, kalben de kanaat olarak bu kanaatte olmalıyız.

İçimizden gerçekten Peygamber Efendimiz'in peygamber olduğuna razı olmalıyız. "Ne güzel, ne mutlu bize ki Peygamber Efendimiz'in ümmeti olduk." diyebilmeliyiz. "Ne mutlu ki müslüman olduk." diyebilmeliyiz. "Başka felsefî ekollerden; egzistansiyelizmden, sosyalizmden bilmem neden *elhamdülillah* uzağım. İşte yirminci yüzyılda pırıl pırıl, sâfî sahabe Müslümanlığına sahibim." diye onunla övünebilmeliyiz. Allah'ın rabbimiz olduğunu bilip O'na mûtî olmalıyız. Peygamber Efendimiz'in peygamberimiz olduğunu bilip sünnetine sımsıkı sarılmalı, yolunda yü-

rümeli, ümmetine elimizden geldiğince hizmet etmeye çalışmalıyız.

Demek ki insan üç noktayı hem diliyle söyler, hem de kalbiyle kanaat getirirse cennete girer. Allah sevgisini, İslâm sevgisini, peygamber sevgisini gönlünde taşırsa cennete girecek, tamam.

Ve'r-râbiatü lehâ mine'l-fazli kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı. “Bunların arkasından eklenecek olan bir dördüncüsü vardır ki...” Peygamber Efendimiz bunun faziletini anlatmak için şöyle diyor; “Semaların, arzın arası kadar fazileti vardır.” Yani bu dördüncü şeyin gökle yerin arası kadar fazileti vardır.

Bu üç şeye eklenen dördüncü bir şey daha vardır, onun fazileti de yerle gök arasını dolduracak kadar çoktur. Nedir o?

g. Cihat Etmem Farzdır

Ve hiye, el-cihâdü fî sebîlillâhi. “O da aziz ve celil olan Allah’ın yolunda cihat etmektir.”

İşte muhterem kardeşlerim! Bizim yapmadığımız işlerden birisi de cihattır. Hem farzdır, hem çok âyetlerde emredilmiştir, hem fazileti yerleri gökleri dolduracak kadar

çoktur, hem de bize cenneti kazandıracak bir iştir.

Müslümanlar cihat yapmıyor. Ben Eskişehir'e gittim. Eskişehir'deki hocalar, müdürler geldiler;

“Kaç senedir İslâm için çalışıyoruz. Ağzımızda bir lezzet yok. Yaptığımız işlerde bir hayır ve bereket görmedik. Ne yapacağız, ne tavsiye edersiniz?” dediler. Ne yaptıklarını sordum, ne işler yaptıklarını onlar anlattılar. Ben dedim ki;

“Önce cihattan bahsedin. İnsanlara cihadın önemini anlatın, onları cihada teşvik edin.”

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

Vellezîne câhedû fînâ lenehdiyennehüm sübülenâ. ⁶

Allahu Teâlâ hazretleri; “Bizim yolumuzda cihat edenleri biz, bizim razı olduğumuz yollara sokarız, mükâfatlara erdiririz.” buyuyor. Fazilet ondan sonra gelir.

Sen şimdi Allah yolunda bir cihada kalkışsan, Allah'ın fazl u kemâli, keremi, ikramı

⁶ 29/Ankebût, 69.

senin üzerine yağmaya başlar. Kapı açılır ve füyûzât, fütûhât sana gelmeye, üstüne yağmaya başlar. Onun için Allah yolunda cihat edeceğiz.

Cihadın çeşitleri nelerdir?

Cihat önemli ve uzun bir bahistir. Önce cihat kitabını okumalı ve herkes mücahit müslüman olmalı.

Cihadın en büyüğü insanın kendisi ile cihadıdır. Çünkü biz kendi kendimizin düşmanıyız. Rahatı, keyfi, zevki, parayı, pulu, mevki, dünyayı isteriz. Âhirette bize sevap kazandıracak şeylerden nefsimiz fare gibi bucak bucak kaçmaya çalışır, girecek delik arar. Bizim halimiz bu olduğundan ilk önce bizim kendi nefsimizle cihat etmemiz lazım... “Gel buraya nefis.” diye kedinin fareyi yakaladığı gibi yakalamalıyız onu. Ondan sonra bir yere kaçamayacak duruma getirmeliyiz. Allah yolunda çalışmaya razı edebilmeliyiz. İkna edebilmeli ve nefsimizi müslüman edebilmeliyiz.

Kendimizi yenemedikten ve irademize sahip olamadıktan sonra bizden bir hayır gelmez. Kimseden hayır gelmez. Ne kadar yüksek mevkiye çıkarsa çıksın, nefsinin terbiye edemeyen insandan hayır gelmez. Bir yerden

bir bozukluğu olur. Baraj yapsan, kenarından bir çatlağı olduğu zaman suyun kaçtığı gibi işe yaramaz.

O bakımdan insan önce cihadı öğrenmeli, cihadın da en büyüğünün nefisle cihat olduğunu bilmeli ve nefisini terbiye etmeli. Allah yoluna boyun verip, Allah yolunda yürüyecek bir halis mücahit olmalı.

Sonra şeytanla cihat vardır. Şeytan insana kötü şeyleri emreder, insanı iyi şeylerden alıkoymaya çalışır. İyi şeyleri yaptırmamak istedikçe siz yapmaya cihat edeceksiniz. Kötü şeyleri yaptırmak istedikçe yapmamak için direteceksiniz; bu da bir cihat.

Sonra münafıklar, zalimler, fasıklar vardır. Onların İslâm'a karşı hücumları vardır. Onları defetmek için müslümanların hizmet ehli olması, çalışması, gayrete gelmesi lazım. Kitaplar, mecmualar, gazeteler, broşürler çıkartması lazım. Meydanlarda konuşması, kahvehanelere gitmesi, evinde, mahallesinde çalışması lazım. İslâm'ı yaymak için başkalarına karşı hizmet etmesi lazım...

Bir de düşmanlar vardır ki bizim istiklimize ve hayatımıza bile kastetmişlerdir. Fırsatı bulsalar silindir gibi bizi çiğneyip pes-

tilimizi çıkartmak isterler. İşte Yunanistan, işte Bulgaristan, işte Rusya... Mehmet Akif merhumun, “İşte şu kâfir, işte bilmem ne bela.” dediği gibi her birisi başımıza bir beladır. Biz onlardan korkmuyoruz, korkmayız. Müslüman korkmaz! Cihan ehlinin hepsi topunu tüfeğini toplayıp gelse korkmayız. Çünkü ölürsek şehit, kalırsak gazi oluruz.

O edepsizlerle de uğraşmamız lazım. O edepsizleri de meydanda boş bırakmamalıyız.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ

*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvvetin.*⁷

Düşmanlara karşı elimizden geldiğince silah hazırlamalıyız. Fedakârca çalışmalıyız, silah hazırlamalıyız, düşmanın ödü patlamalı. “Türkler mi? Türkiye mi? Aman aman aman...” demeli. “İllallah” demeli, yan bakmaya korkmalı.

Neden?

“Altmış milyon mücahit! Her birisinin elinde kim bilir neler vardır? Alimallah, bi-

⁷ 8/Enfâl, 60.

zimle savaş ederse tozumuzu çıkartır.” diye korkmalı.

şimdi biz keyfe, zevke dalmışız. İstanbul’dan ta Tekirdağ’a kadar, Erdek’ten ta Antalya’ya, İskenderun’a kadar sahilleri lüks lüks villalarla [doldurmuşuz.] “Yazın keyif yapacağız, mayolarla dolaşacağız, güneşte kızaracağız.” diye oralara evler yapmışız. Dünya zevkine dalmışız. Kâfirler kıs kıs gülüyorlar; “şunlara bak, paraları nerelere yatırıyorlar. Memleketleri geri kalıyor, oh oh yap-sınlar...”

Onlara kredi bile verirler. Git onlara, “Sahilde beş yıldızlı, dokuz yıldızlı, on yıldızlı otel yapacağım.” de, o da kredi verir. Derhal verir çünkü keyif işidir, zevk işidir. Ahâli onunla ürüyor; çıplak kadını görüyor erkek ürüyor, erkeği görüyor kadın ürüyor. Ahlâk gidiyor, âdâp gidiyor, İslâm gidiyor, iman gidiyor... İnsanlar ürük, hasta, saz benizli, zayıf müslümanlar haline geliyor. O zayıf müslümanları da nefsi veya şeytanı tepeliyor, imandan çıkartıp gidiyor.

Öyle olmayacağız! Elimizden geldiğince, gücümüz yettiğince düşmanı korkutacağız. Korkutacak şekilde silahlanıp, kuvvetlenip

düşmanın bize yan bakamayacağı bir hâle gelmemiz lazım. Füzeleri yapmamız lazım. İran'dan ibret alalım ki adam füzeleri kopya etmiş, “biz imal ediyoruz” diyor.

Geçen gün gazetede okudum, “Amerikalıların korkulu rüyası olan sürat tekneleri” diyor. Demek ki adam bir sürat teknesi, iki tane fedai koyuyor, silah koyuyor. “Onların hakkından ancak zırhlı helikopterler geliyor.” diyor.

Şunu demek istiyorum ki insan imanlı mücahit oldu mu, kopya eder [çıkartır]. Önünde model olduğu zaman sıfırdan bulmasından daha kolaydır. Çalışacağız, güçleneceğiz. Cihadın bir çeşidi de kâfirlere karşı güçlü, kuvvetli olmak, onların oyunlarını yenmektir. Onlar İslâm ülkelerini istila etmişler, kurtarmaktır. İslâm ülkelerine saldırıyorlar, saldırılarını kırmaktır. İstilaya uğramış ülkeleri de kurtarmaktır. Bu da vazifemiz.

Ben çok ayıplıyorum. Buraya gelmiş müslümanlar, Türkiye'ye, Bursa'ya yerleşmişler.

Nereden geldin?

Göçmen, muhacir, falanca yerden, filanca yerden...

Peki, geldiğin yerle ilginden ne haber?

İlgiyi unutmuş. Burada fabrika kurmuş, para kazanmış, keyfine, zevkine dalmış, sosyeteye girmiş... Utanmaz mısınız, Allah'tan korkmaz mısınız? Geldiğin memleketteki zulümleri gördün. "Oradaki kardeşlerime nasıl yardım ederim diye düşünmez misin?" diye sormak istiyorum onlara. Fevkalade ayıplıyorum.

Allahu Teâlâ hazretleri hepimizi mücahit müslümanlar eylesin. Allah hepinizden razı olsun.

Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

23 Safer 1408 / 17.10.1987

Özelif Camii/ Ankara

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

